

Caritas besturencursus

16 mei 2019

Vraag

Ondergetekende verklaart een eventuele benoeming te accepteren. Zij/hij verklaart eveneens kennis te hebben genomen van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een (inter)parochiële caritasinstelling in de Nederlandse RK Kerkprovincie.

Plaats: .....

Datum:.....

Handtekening:.....

Wat aan de orde komt:

1. Wat is caritas?
2. Caritas in de praktijk:
3. De relatie met de parochie
4. De relatie met het bisdom en de katholieke traditie

informatie, motivatie, organisatie, interactie
iets gemist? – zeggen, vragen

1. Wat is caritas?

Citaat uit de encycliek 'Deus caritas est', 18

“Als ik de aandacht voor de ander helemaal uit mijn leven weglaat en alleen maar ‘vroom’ wil zijn, alleen mijn godsdienstige plichten vervullen, verdort ook mijn relatie met God. Dan is die alleen nog maar ‘correct’, doch zonder liefde.

Slechts mijn bereidheid naar de naaste toe te gaan en hem liefde te tonen maakt mij ook gevoelig jegens God.

Alleen de dienst aan de naaste opent mijn ogen voor wat God mij doet en hoe Hij mij liefheeft (..) liefde tot God en liefde tot de naaste zijn onscheidbaar: er is slechts een gebod”

Wat betekent caritas voor mij?

‘Caritas’ in het Algemeen Reglement uit 2002

Het *vanuit christelijke overtuiging* gestalte geven
aan de *opdracht van de Kerk*

om dienstbaar te zijn aan de samenleving

door aandacht te wijden

aan de *concrete noden en behoeften*

van *personen en groepen* van personen

en daardoor bij te dragen aan het bevorderen

van de *sociale rechtvaardigheid*.

De identiteit van de Caritas

1. Eigen juridische status van een organisatie binnen de R.K. Kerk
2. (eerste en) laatste vangnet voor mensen in nood
3. Onafhankelijk van de overheid of van gesubsidieerde instellingen en hun protocollen
4. Inspiratie en bezieling vanuit het geloof van de kerk

Wat is een P.C.I. in juridische zin?

Caritasinstelling:

De **publieke kerkelijke rechtspersoon** in de zin van instelling canon 116 CIC, zijnde een zelfstandig onderdeel van het R.-K. Kerkgenootschap, in de zin van artikel 7 van het Reglement voor het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland, welke ingevolge artikel 2 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek als zodanig is erkend als **rechtspersoon naar Nederlands recht**, en welke **de beoefening en bevordering van caritas ten doel** heeft. Hieronder worden verstaan de parochiële en de interparochiële caritasinstelling.

het Algemeen Reglement

De caritasinstelling heeft als **doel**:

de caritas permanent een herkenbare plaats te bieden *binnen en vanuit de parochie-gemeenschap(pen)* en een werkzaam instrument voor de caritas in de parochie(s) te zijn.

Zij beheert het daarvoor opgebouwde *vermogen* van de caritasinstelling
en zorgt voor het verwerven van middelen alsook voor de doelmatige aanwending daarvan *ten bate van de caritas*
onder het kerkelijk *gezag van de bisschop*.

uit het Algemeen Reglement

Waarom is de Caritas een eigen rechtspersoon binnen de parochie?

Verklaring Omtrent Gedrag

voor wie? En hoe?

Penningmeester

Bestuurslid met tekenbevoegdheid,
meestal de voorzitter

Aan te vragen door de PCI

Info op website DKCI: www.dkci-utrecht.nl

<http://www.dkci-utrecht.nl/downloads/>

De P.C.I. en de caritaswerkgroepen

Er zijn verschillende modellen denkbaar

afhankelijk van de lokale situatie

- Omvang parochie
- Omvang geld
- Omvang aantal vrijwilligers
- Omvang zorgvraag

En in uw PCI ?

Omvang

Geld

Vrijwilligers

Zorgvraag

Huishoudelijk reglement

over de relatie
tussen het bestuur en de
werkgroepen

Er is een aanvulling uit 2012
op het Algemeen Reglement,
speciaal voor het aartsbisdom Utrecht.
(het rode boekje)

**Daarin wordt een kader geschetst voor de
bestedingen**

Wat is verplicht en wat mag zeker niet?

Rode boekje (aanvulling)

- Niet naar de kerktoren
- Niet meer uitgeven dan er binnenkomt aan rente op het vermogen en andere opbrengsten
- Geen meerjarige verplichtingen
- Afdracht aan het bisdom

Wat doet een P.C.I.-(bestuur) concreet?

Zorgen dat caritas wordt uitgevoerd – grootste taak!!

Werkgroepen ondersteunen

Centrale projecten financieren

Contact met de parochie

Begroting

Jaarrekening

Jaarverslag

PR & Communicatie achterban en derden:

(Website, Nieuwsbrief, Visitekaartjes, folders)

(Werkplan: jaarlijks

Beleidsplan: om de 3 tot 5 jaar)

Caritas in de praktijk: voortdurend keuzes maken

Het P.C.I.-bestuur is
voorwaardenscheppend

vermogensbeheer, ondersteuning werkgroepen,
contact met de parochie en regionale organisaties

maar denkt ook mee over het
beleid inzake hulp

criteria, netwerken, publiciteit

en beslist vaak mee bij bedragen
boven de € 500,-

Caritas(werkgroep):

het lokale zorgnetwerk kennen
en je eigen plaats daarbinnen
vertrouwen winnen van hulpvragers
de juiste vragen stellen
afwegingen maken

enkele voorbeelden en afwegingen

Een caritas-werkgroep geeft jaarlijks een bijdrage aan een groepsreis naar Lourdes.

Het PCI-bestuur wil graag dat de caritas-werkgroep alleen die mensen ondersteunt die deze reis niet zouden kunnen betalen.

Wat kan het bestuur doen om de werkgroep te overtuigen?

Een caritasbestuur wil op verzoek van de parochie een pand aankopen om een eigen inloophuis te herbergen. De kosten zijn € 350.000. Het vermogen van het bestuur bedraagt € 700.000.

Welke argumenten zijn er om al dan niet tot aankoop over te gaan?

In een gezin wonen drie kinderen die elk aan een nieuw schooljaar beginnen. De een gaat naar de VMBO, twee anderen gaan naar het MBO. Alle drie hebben een nieuwe laptop nodig. Kosten 3x € 500,-.

Wat doet de caritas?

Individuele vragen – voorbeelden

En wat te denken van:

- Het voorkomen van een huisuitzetting door de huur van drie maanden te betalen
- Het voorkomen van een afsluiting door de energierekening van een paar maanden te betalen
- Het betalen van een ticket om een gezinshereniging mogelijk te maken van een statushouder
- Het betalen van een forse boete om te voorkomen dat een moeder van jonge kinderen maanden de gevangenis in moet. Er is geen familie die deze taak tijdelijk kan overnemen. Vader is psych. patiënt.

Nog een casus tot besluit

Mevrouw S. – “Ik blijf met al die schulden achter”

Een vriendin van mevrouw S. heeft contact gezocht met de P.C.I.. Deze mevrouw zit in een ‘vechtscheiding’. Ze heeft drie kinderen in de schoolgaande leeftijd. Zij en haar (ex-)man hebben op dit moment geen contact. Daarnaast is hij nieuwe schulden aangegaan. Mevr. S. heeft een fulltime baan in een administratieve functie. Het afgelopen half jaar heeft ze het allemaal net kunnen redden. Nu valt het de vriendin op dat mevr. S. en de kinderen aan het afvallen zijn. Er is te weinig te eten.

Wat kan de PCI-werkgroep doen?

Een uitdaging:

houden van “moeilijke” mensen

een goede balans tussen nabijheid en
afstand t.a.v. mensen met onaangepast
gedrag onder bijv.:

dak- en thuislozen
verslaafden

psychiatrische patiënten
ex-delinquenten
migranten

Een eigen protocol?

3. De band met de parochie

Doel en taak van de caritas

- Stimuleren diaconaal bewustzijn en inzet geloofsgemeenschap
- Kortstondige materiële en niet-materiële (nood-) hulp voor een individu of een gezin
- Het (financieel) ondersteunen van projecten van de parochie of anderen (bijv. een inloophuis)

Uit het Algemeen Reglement:

De caritasinstelling voert een beleid in goede
samenspraak met het bestuur van de parochie(s)

Daartoe vindt minimaal eenmaal per jaar op initiatief
van het caritasbestuur een gezamenlijke vergadering
plaats van de beide besturen liefst in aanwezigheid van
de diocesane diaconale werker

Agenda PB – PCI – opgesteld door PCI

Opening

- Verslag vorige keer
- Financieel verslag
- Maatschappelijke ontwikkelingen
- Samenwerking met de parochie op het gebied van :
  - Communicatie
  - Vrijwilligers
  - Pastorale beraden
  - Gezamenlijke projecten?
- En ook: collectes
- Diaconale zondag

Wat is de relatie met het pastoraal team?

In de aanvulling
op het Algemeen Reglement
is sprake van
'diaconie'

Wat is dat?

Wat is diaconie (in alle kerken)?

Het *handelen*

vanuit kerken en andere door het evangelie geïnspireerde groepen en bewegingen dat *gericht is op het voorkómen, opheffen, verminderen dan wel mee uithouden van met name sociaal-maatschappelijke nood* van individuen en groepen mensen, en op het scheppen van rechtvaardige verhoudingen.

Caritas en diaconie

PCI

- Directe nood
- Ondersteuning projecten

Parochie

- Beraad, werkgroepen, pastor(aal werkende)
- Projectmatig, gericht op doelgroepen
- Verbinding met pastoraat en liturgie

De relatie met het bisdom en de katholieke traditie

De P.C.I. en het aartsbisdom Utrecht

De bisschop kan zijn leidinggevende taak delegeren

(Algemeen Reglement art. 25 d)

In het aartsbisdom: gedelegeerd aan de D.K.C.I.

Het is de aartsbisschop die bestuursleden benoemt en herbenoemt

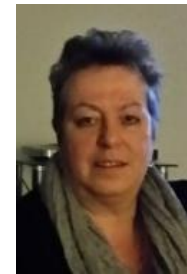
Geen tekenbevoegdheid meer als de termijn over is

Zorg dat je een rooster van aftreden hebt en op tijd nieuwe bestuurders zoekt i.s.m. 't Parochie Bestuur

De D.K.C.I. Wat is dat en wat heb je eraan?

- Bestuur
- Commissarissen
- Secretariaat in Hoogland
(Financiële stukken)
- Diaconale werkers
- De website: www.dkci-utrecht.nl

“Moet van de bisschop?”

- Caritas
- Bestuursbenoemingen
- Algemeen Reglement
- ANBI
- AVG
- VOG
- Grote aanbestedingen
- De bisschop
- De bisschop, de pastoor, de DKCI
- bisschoppenconferentie
- De minister van financiën
- De minister van justitie
- Bisschoppenconferentie
- Bisdom/REA (toetsing)

Katholiek sociaal denken

vanaf 1891 (Rerum Novarum) steeds nieuwe encyclieken

1. menselijke waardigheid:

ieder mens is beeld van God

2. bonum commune:

de gemeenschap, het algemeen welzijn staat voorop

3. subsidiariteit: de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie leggen

(bij wie het thuishoort; ondersteuning van bovenaf)

4. solidariteit

zorg voor elkaar – liefde en gerechtigheid

Katholiek traditiegoed: de werken van barmhartigheid

- Welke ken je?
- Welke spelen een grote rol in het werk van de Caritas?

De werken van barmhartigheid

de hongerigen te eten geven

de dorstigen te drinken geven

de naakten kleden

de vreemdelingen herbergen

de zieken verzorgen

de gevangenen bezoeken

de doden begraven.

Paus Franciscus heeft de zorg voor de schepping het **achtste werk van barmhartigheid** genoemd.

Hij stelde ook een jaarlijkse “**Wereldgebedsdag voor de zorg voor de schepping**” in, op 1 september

en een “**Wereldgebedsdag voor de armen**” op de een na laatste zondag van het kerkelijk jaar

de zeven geestelijke werken van barmhartigheid:

de onwetenden onderrichten
in moeilijkheden goede raad geven
de bedroefden troosten
de zondaars vermanen
onrecht geduldig lijden
beledigingen vergeven
bidden voor de levenden en de overledenen

Wat betekent het concreet
dat de Caritas werkzaam is
binnen en vanuit de kerk?

Voor een bestuur en een werkgroep?
Voor jou als individu?

Caritas besturencursus

Wat behandelen als er tijd voor is?

- Oecumenische samenwerking
- De geschiedenis van kerkelijke noodhulp
- De P.C.I. en de tijdgeest

Vragen ??